

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 13.11.1998

KOM(1998) 641 slutlig

MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN

*Modernisering av de offentliga arbetsförmedlingarna för
genomförandet av den europeiska sysselsättningsstrategin*

Sammanfattning

Medlemsstaterna kommer även i framtiden att ansvara för sysselsättningspolitiken, vilket inbegriper de offentliga arbetsförmedlingarnas organisation, bemanning och administration. I detta meddelande uppmanar kommissionen till samordnade åtgärder för att modernisera de offentliga arbetsförmedlingarna och på så vis bidra till den europeiska sysselsättningsstrategin. De offentliga arbetsförmedlingarna spelar en viktig roll när det gäller att genomföra sysselsättningsstrategin med hjälp av 100 000 anställda som tillhandahåller information, platsförmedling och marknadsanpassning för arbetsgivare och arbetstagare på mer än 5 000 platser inom Europeiska unionen. Tack vare de offentliga arbetsförmedlingarna fungerar arbetsmarknaden mer effektivt, eftersom de utgör en länk mellan arbetsmarknaden och de arbetssökande. Deras strävan att se till att utbud och efterfrågan på arbetskraft bättre motsvarar varandra kommer under de kommande årtiondena att fortsättningsvis vara av stor vikt, eftersom det framförallt kan uppstå brist på arbetskraft när befolkningen i arbetsför ålder minskar i olika regioner inom Europeiska unionen.

De nationella handlingsplanerna för sysselsättning för 1998 bekräftar att de offentliga arbetsförmedlingarna spelar en viktig roll i alla medlemsstater när det gäller genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna. De spelar också en central roll vad gäller den förebyggande strategin att erbjuda ungdomar en ny start innan de har varit arbetslösa i sex månader och vuxna innan de har varit arbetslösa i tolv månader. Dessa åtaganden kommer att kräva stora satsningar av arbetsförmedlingarna själva samt att medlemsstaterna ytterligare förbättrar de offentliga arbetsförmedlingarnas effektivitet. De ökar också behovet att genomföra de aktuella reformerna som i de flesta medlemsstater är inriktade på att anpassa de offentliga arbetsförmedlingarna till att fungera på en ny arbetsmarknad som förändras snabbt.

Medlemsstaterna bör ge de offentliga arbetsförmedlingarna möjlighet att fungera mer effektivt på en marknad där antalet arbetsförmedlingar ständigt ökar. Målet bör vara att hjälpa dem att erhålla ett tillräckligt stort antal lediga platser, att utveckla ett systematiskt upprättande av individuella handlingsplaner för alla registrerade arbetslösa arbetssökande samt att ge dem förutsättningar att utföra sitt arbete när det gäller samordningen av all allmän service för arbetssökande med slutmålet att återintegrera människor på arbetsmarknaden.

Inom den ram som medlemsstaternas regeringar har fastställt bör de offentliga arbetsförmedlingarna kontinuerligt sträva efter att förbättra kvaliteten på sin service till arbetssökande och arbetsgivare, att i högre grad utnyttja modern informations- och kommunikationsteknik och stärka samarbetet med andra aktörer på arbetsmarknaden (t.ex. arbetsmarknadens parter, lokala myndigheter, arbetslöshetskassor och utbildningsanordnare).

Arbetsmarknadens parter på lokal, regional och nationell nivå måste bli fullvärdiga samarbetspartner till de offentliga arbetsförmedlingarna och knyta samman sin politik och verksamhet vad gäller mänskliga resurser med de offentliga arbetsförmedlingarnas arbete så att utbud och efterfrågan på arbetskraft bättre motsvarar varandra.

Europeiska kommissionen kommer att främja moderniseringsprocessen inom ramen för sysselsättningsstrategin. Kommissionen kommer att se till att den institutionella ramen för genomförandet av åtgärder uppmärksammas vid utarbetandet och uppdateringen av

sysselsättningsriktlinjerna samt upprättandet och genomförandet av de nationella handlingsplanerna. Man kommer att stödja samarbete mellan de offentliga arbetsförmedlingarna i hela Europa för att underlätta utbyte av information och goda lösningar när det gäller verksamhetsfrågor och för att utveckla gemensam verksamhet på EU-nivå. Kommissionen kommer att sträva efter att vidareutveckla nätverket Eures som ett nyckelinstrument för arbetskraftens rörlighet i Europa.

Den pågående översynen av förordningen om Europeiska socialfonden gör det möjligt att mer inrikta resurserna på att uppfylla målen för den europeiska sysselsättningsstrategin. Modernisering och effektivisering av arbetsförmedlingarna ingår i de aktiviteter som är berättigade till ekonomiskt stöd från fonden.

1. INLEDNING

Den europeiska sysselsättningsstrategin ingår i det nya fördraget som ett resultat av regeringskonferensen i Amsterdam i juni 1997. I de första sysselsättningsriktlinjerna, som fastställdes vid Europeiska rådets extra sysselsättningsmöte i november 1997 och som formellt antogs den 15 december, läggs stor vikt vid skapande av arbetstillfällen och förebyggande av arbetslöshet.

Med mer än 5 000 lokala arbetsförmedlingar inom hela unionen och ungefär 160 000 anställda¹, av vilka cirka 100 000 arbetar med direkt betjäning av arbetssökande och arbetsgivare, utgör de offentliga arbetsförmedlingarna en institutionell nyckelkomponent i den nya sysselsättningspolitiska strategin och de kommer att spela en central roll vid genomförandet av politiken. För att medlemsstaterna skall kunna uppfylla de ambitiösa mål som uppställts i riktlinjerna för 1998 kan det bli nödvändigt att öka de offentliga arbetsförmedlingarnas kapacitet och att påskynda reformer som redan har påbörjats.

Man har redan under flera år varit medveten om att de offentliga arbetsförmedlingarna i EU behöver stärkas och moderniseras. I och med djupgående förändringar på arbetsmarknaden ställs de offentliga arbetsförmedlingarna i alla medlemsstater inför utmaningar som kräver en omdefiniering av deras roll och prioriteringar samt en översyn av deras institutionella uppbyggnad och deras förvaltningsmetoder. Upprättandet av en ambitiös europeisk sysselsättningsstrategi gör behovet än mer angeläget.

Möjligheterna till att optimera de offentliga arbetsförmedlingarnas insatser avseende sysselsättningsstrategin kommer i hög grad att vara beroende av arbetsförmedlingarnas egna åtgärder. Många av dem har redan påbörjat moderniseringsprocessen för att förbättra sin kapacitet, vilket framgick av den gemensamma sysselsättningsrapporten 1997². För att främja denna process kom cheferna för de offentliga arbetsförmedlingarna 1997 överens om ått med stöd av Europeiska kommissionen intensifiera samarbetet och öka utbytet av kunskaper och erfarenheter.

De offentliga arbetsförmedlingarnas verksamhetsförutsättningar bestäms dock i hög grad av regeringarna och andra organ inom den offentliga och den privata sektorn, bland annat arbetsmarknadens parter. Därför är det nödvändigt att dessa aktörer också deltar.

Avsikten med detta meddelande är att behandla moderniseringen av de offentliga arbetsförmedlingarna ur en europeisk synvinkel och att skapa bättre institutionella förutsättningar för ett framgångsrikt genomförande av den europeiska sysselsättningsstrategin.

¹ Personal som handhar den ekonomiska delen av administreringen av understöd är inte inberäknad.

² Se kapitlen 3, 4 och 5 i den gemensamma sysselsättningsrapporten från 1997.

2. DE OFFENTLIGA ARBETSFÖRMEDLINGARNA – ETT VIKTIGT INSTRUMENT I DEN EUROPEISKA SYSSELSÄTTNINGSTRATEGIN

De viktigaste målen för sysselsättningsriktlinjerna är att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten, särskilt bland långtidsarbetslösa och ungdomar. Detta mål skall uppnås genom samordnade åtgärder på fyra punkter: anställbarhet, företaganda, anpassningsförmåga och lika möjligheter. En stor del av riktlinjerna syftar till att främja arbetsmarknadens effektivitet. I det hänseendet spelar de offentliga arbetsförmedlingarna såsom centrala institutioner på arbetsmarknaden en viktig roll.

2.1 De offentliga arbetsförmedlingarnas huvuduppgifter

Eftersom det inte finns någon enhetlig modell för hur en offentlig arbetsförmedling skall vara utformad eller vilka ansvarsområden den skall ha, har de offentliga arbetsförmedlingarna i Europa av tradition haft följande tre huvudfunktioner:

Information: De offentliga arbetsförmedlingarna ger arbetsmarknadsinformation, vilket är en unik och ofta landsomfattande service. De informerar om lediga platser och potentiella arbetssökande. De hjälper människor att välja ett nytt yrke och att ändra sina karriärplaner. De informerar om utbildning och möjligheter till omskolning. De kan erbjuda arbetsgivare information i frågor som rör mänskliga resurser när det gäller särskilda investeringar eller omorganisation. De utgör också en viktig källa till information om utvecklingen på arbetsmarknaden när det gäller att utforma och genomföra arbetsmarknadspolitiken.

Det faktum att alla som ansöker om arbetslöshetsunderstöd registreras leder till att de offentliga arbetsförmedlingarna har en omfattande täckning av arbetssökande och särskilt arbetslösa. Arbetsförmedlingarna kan därför erbjuda arbetsgivare en värdefull service. De offentliga arbetsförmedlingarna kan också erbjuda lediga platser av många olika slag. Av statistik framgår att under början av 1990-talet anmäldes i Tyskland, Sverige och Förenade kungariket 35–40 % av de platser som årligen lediganslogs till de offentliga arbetsförmedlingarna. Procenttalet är lägre i de övriga medlemsstaterna, men det överstiger 20 % i de flesta av dem. I flera medlemsstater, t.ex. Frankrike, har andelen anmälda lediga platser ökat den senaste tiden.

Genom att de offentliga arbetsförmedlingarna utnyttjar modern teknik förbättras kvaliteten på och tillgängligheten till information om tillgång och efterfrågan på arbetskraft. Man kan få information inte bara om den lokala och regionala arbetsmarknaden utan också om den nationella och den internationella arbetsmarknaden. Sålunda ökar möjligheterna att hitta arbete och att rekrytera personal. Genom Internet och andra medier kan information göras tillgänglig när och var som helst.

Öppenheten på arbetsmarknaden främjas av att de offentliga arbetsförmedlingarna har en bred täckning och att informationen också är kostnadsfri. Detta kan anses vara lika viktigt för arbetsmarknadens funktion

som förmedlingsarbetet. Därmed garanteras både en rättvis tillgång till arbetsmarknadsinformation och bättre och effektivare sammanjämkning av tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

Arbetsförmedling: Förmedlingsarbete utgör huvuddelen av de offentliga arbetsförmedlingarnas verksamhet. Med tiden har olika former av service utvecklats med hänsyn till arbetssökandes och arbetsgivares olika behov. De omfattar allt från lediga platser som alla kan söka till mer selektiv förmedling av platser samt allt från snabb platsförmedling till omfattande hjälp vid sökande av arbete.

Den totala marknadsandel som olika offentliga arbetsförmedlingar har när det gäller att tillsätta lediga platser varierar avsevärt. Uppgifter från EU visar att medlemsstaternas offentliga arbetsförmedlingar deltar i tillsättandet av 10–30 % av lediga platser även om antalet arbetslösa som får hjälp av dem att hitta arbete är betydligt större. De arbetssökande som har svårast att hitta arbete har oftast mest hjälp av de offentliga arbetsförmedlingarna. Därutöver använder arbetsgivare som har svårt att tillsätta lediga platser vanligen de offentliga arbetsförmedlingarna som minst en kanal vid rekryterandet av personal.

De offentliga arbetsförmedlingarnas omfattande och mycket varierande förmedlingsarbete bidrar till att säkerställa ett vidsträckt och effektivt marknadsdeltagande, en mer effektiv sammanjämkning av tillgång och efterfrågan och en mer rättvis spridning av arbetstillfällena.

Tillgängliga utvärderingsrapporter³ ger vid handen att individuell hjälp vid arbetssökande, som utgör en väsentlig del av de offentliga arbetsförmedlingarnas förmedlingsarbete, hör till de mest effektiva arbetsmarknadsåtgärderna vid integrering och återintegrering av arbetslösa arbetssökande på arbetsmarknaden. Om denna hjälp erhålls i ett tidigt skede, bidrar den till att minska längden på arbetslöshetsperioden särskilt när det gäller utsatta grupper av arbetssökande. Detta medför avsevärda inbesparingar av understödsutgifter i den offentliga budgeten till en relativt låg kostnad.

Marknadsanpassning: Karakteristiskt för de offentliga arbetsförmedlingarna är att de i hög grad deltar i genomförandet av arbetsmarknadspolitiken, vilket bidrar till att avhjälpa obalans mellan tillgång och efterfrågan på arbetskraft.

År 1995 användes ca 185 miljarder ecu (3,3 % av unionens BNP) för inkomststöd till arbetslösa och för arbetsmarknadsprogram, som inbegrep allt från rådgivning och arbetsförmedling till utbildning och subventionerad anställning. En tredjedel av denna summa (65 miljarder ecu) användes för aktiva åtgärder som i stor utsträckning vidtogs av de offentliga arbetsförmedlingarna. Den andel av BNP som används för aktiva arbetsmarknadsåtgärder varierar från 0,37 % i Österrike till 3 % i Sverige. De

³ Granskning som utförts 1993 av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) och uppdaterats 1995 (*OECD Employment Outlook 1993*, kapitel 2).

offentliga arbetsförmedlingarnas deltagande i arbetsmarknadsutbildning placerar dem på första plats när det gäller regeringarnas åtgärder för att överbrygga kompetensluckor som hämmar tillväxt och sysselsättning och som förekommer inom vissa sektorer och områden.

Utgifterna 1995 för inkomststöd till arbetslösa uppgick till cirka 120 miljarder ecu, vilket var nästan dubbelt så mycket som användes för aktiva åtgärder. Arbetslöshetsersättningssystemen har ett stort inflytande på hur arbetsmarknaden fungerar. Genom att arbetskraften garanteras en viss levnadsstandard blir det lättare för arbetstagarna att acceptera strukturförändringar och det återkommande behovet av omskolning som dessa leder till. Det ger också arbetslösa möjlighet att söka lämpligt arbete. Alltför generösa förmåner kan emellertid ha en hämmande effekt på arbetssökande. Genom att koppla samman arbetslöshetsförmåner med aktivt arbetssökande och/eller deltagande i program, kan de offentliga arbetsförmedlingarna dämpa dessa hämmande effekter och främja effektiviteten på arbetsmarknaden. De offentliga arbetsförmedlingarna spelar dessutom en viktig roll när det gäller att så snabbt som möjligt omvandla passivt inkomststöd till aktiva arbetsmarknadsåtgärder av olika slag.

De olika länderna engagerar sina offentliga arbetsförmedlingar i genomförandet av passiv och aktiv politik på olika sätt. I Tyskland ansvarar *Bundesanstalt für Arbeit* för alla aktiva och passiva arbetsmarknadsåtgärder medan Frankrikes *Agence National pour l'Emploi* huvudsakligen inriktar sig på information och förmedlingsarbete. De andra offentliga arbetsförmedlingarna ligger någonstans mitt emellan. *VDAB* i Belgien och *FAS* i Irland förenar information och förmedlingsarbete med ansvar för utbildning utan att vara direkt delta i administrationen av förmånerna. Förenade kungarikets *Employment Service* förenar information och förmedlingsarbete med utbetalning av förmåner medan utbildningsprogrammen i stor utsträckning handhas av utomstående byråer.

Inte i något land försöker de offentliga arbetsförmedlingarna tillhandahålla alla tjänster själva. Under det senaste decenniet har de i allt större utsträckning inlett samarbete med många andra aktörer som ansvarar för specifika delar av servicen och som ibland fungerar som underleverantörer till de offentliga arbetsförmedlingarna.

Å andra sidan försöker de offentliga arbetsförmedlingarna även i de fall där deras befogenheter är mer begränsade (t.ex. information och förmedlingsarbete) att medverka i det angelägna och viktiga samordningsarbetet avseende all service på den enskilda arbetssökandens och arbetsgivarens nivå i enlighet med klart definierade principer och politiska prioriteringar.

De offentliga arbetsförmedlingarnas utgifter för personal och utrustning i medlemsstaterna varierar från mindre än 0,10 % till cirka 0,25 % av BNP. Denna variation återspeglar de enskilda medlemsstaternas utgifter för aktiva och passiva arbetsmarknadsprogram och den roll som de offentliga arbetsförmedlingarna spelar vid genomförandet av dessa program. Om

administrationen av förmåner och program inte inräknas, uppskattar man att kostnaderna för de offentliga arbetsförmedlingarna utgör mindre än 5 % av de totala kostnaderna för aktiva och passiva åtgärder. Detta är en ganska liten investering som kan ge ett gott resultat i form av högre marknadseffektivitet och lägre utgifter för arbetslöshetsförmåner.

2.2 En viktig aktör inom den europeiska sysselsättningsstrategin

De offentliga arbetsförmedlingarna är viktiga institutioner i den nya europeiska sysselsättningspolitik som återspeglas i sysselsättningsriktlinjerna för 1998. I de nationella handlingsplanerna bekräftas att de offentliga arbetsförmedlingarna spelar en särskilt viktig roll när det gäller den första huvudpunkten i riktlinjerna, dvs. anställbarhet. De bidrar emellertid också i hög grad till att främja lika möjligheter på arbetsmarknaden vilket är den fjärde huvudpunkten. Därutöver bidrar de till att specifika insatser inom de övriga två huvudpunkterna företagande och anpassningsförmåga blir framgångsrika, vilket flera medlemsstater har rapporterat.

Förbättrad anställbarhet: Ända sedan mitten av 1970-talet när hög arbetslöshet och låg efterfrågan på arbetskraft kom att prägla arbetsmarknaden har man försökt att säkerställa att i fall där det inte är möjligt att på kort sikt ge alla arbetssökande arbete, skall arbetslösa åtminstone bibehålla eller förbättra sin förmåga att söka arbete. Rådgivning i hur man söker arbete, uppmuntran till att utbilda sig eller börja arbeta, förbättrad tillgång till utbildning och arbetslivserfarenhet är viktigt i detta sammanhang och tillhandahålls i stor utsträckning av de offentliga arbetsförmedlingarna, antingen direkt eller med hjälp av andra aktörer som kan handha vissa av dessa tjänster mer effektivt. De offentliga arbetsförmedlingarna uppmuntrar också till ett större arbetskraftsdeltagande genom att ge specifika grupper såsom funktionshindrade och etniska minoriteter extra stöd och hjälp.

I riktlinjerna för 1998 prioriteras främjande av arbetstagarnas anställbarhet högt, vilket utgör en stor utmaning för de offentliga arbetsförmedlingarna. Av de nationella handlingsplanerna för sysselsättning framgår det att medlemsstaterna har gett de offentliga arbetsförmedlingarna huvudansvaret för att de första två riktlinjerna uppfylls enligt vilka medlemsstaterna skall erbjuda *alla ungdomar, innan de varit arbetslösa sex månader... en ny start i form av utbildning, omskolning, arbetslivserfarenhet, anställning eller andra åtgärder som främjar deras inträde på arbetsmarknaden, samt arbetslösa vuxna, innan de varit arbetslösa i tolv månader... en ny start genom någon av de ovan nämnda åtgärderna eller, mer allmänt, genom individuell yrkesvägledning*. De offentliga arbetsförmedlingarna deltar också i stor utsträckning i genomförandet av den tredje riktlinjen vars kvantifierade mål är att erbjuda ett större antal arbetslösa utbildning eller motsvarande. För att kunna uppfylla dessa tre viktiga åtaganden kommer många officiella arbetsförmedlingar att vara tvungna att se över sin verksamhet och att vara innovativa. Dessutom måste de få tillräckliga resurser för att i stor skala

kunna upprätta de föreskrivna individuella handlingsplanerna för arbetslösa samt kontakter mellan offentliga arbetsförmedlingar, utbildningsinstitutioner, rådgivande organ och näringslivet.

När det gäller övergången från skola till arbete, betonas i sysselsättningsriktlinjerna för 1998 behovet av att ge ungdomar de färdigheter som de behöver för att kunna komma in på arbetsmarknaden. För att underlätta detta deltar många länders offentliga arbetsförmedlingar i administrationen av lärlingsutbildning, skaffar fram utbildningsplatser samt medverkar i förmedlingen av platser till unga arbetstagare.

Utveckla företaganda: I enlighet med målet att skapa företaganda efterlyses i sysselsättningsriktlinjerna mer egenföretagande och att man i högre grad skall utnyttja möjligheterna till anställning lokalt inom social service och verksamhet som tillgodoser behov som marknaden ännu inte täcker. I flera medlemsstater strävar de offentliga arbetsförmedlingarna efter att främja egenföretagande genom särskilda insatser som är inriktade på arbetslösa arbetssökande eller arbetstagare som hotas av arbetslöshet i samband med omstrukturering av företag. Dessa insatser utgörs av utbildning eller andra stödåtgärder och inbegriper ofta ett mer aktivt utnyttjande av arbetslöshetsförmåner. Därutöver är de offentliga arbetsförmedlingarna en viktig aktör när det gäller att hitta och utveckla potentiella källor till sysselsättning. På lokal nivå samarbetar de offentliga arbetsförmedlingarna i allt högre grad med andra offentliga och privata organ för att utarbeta lokala strategier för skapande av nya arbetstillfällen som svar på nya sociala eller miljömässiga behov.

Främjande av företags och deras anställdas anpassningsförmåga: Även om arbetslöshetsnivån kan tvinga de offentliga arbetsförmedlingarna att prioritera arbetslöshetsfrågor och förmedlingsarbete, kan de offentliga arbetsförmedlingarna fortfarande bidra till hanteringen av strukturella förändringar inom företag och näringsgrenar genom att hjälpa arbetstagarna och arbetsgivarna att minimera risken för arbetslöshet och att finna alternativa arbetsmöjligheter. De flesta av medlemsstaternas offentliga arbetsförmedlingar deltar i olika omfattning i olika utbildnings-, omskolnings- och omplaceringsprogram för arbetstagare som måste anpassa sig till strukturförändringar och som kanske hotas av uppsägning.

En väl fungerande arbetsmarknad är av största vikt för att näringslivet stegvis skall kunna anpassa sig till förändringarna. Som den viktigaste offentliga institutionen mellan arbetsgivare och den externa arbetsmarknaden kan de offentliga arbetsförmedlingarna väsentligt bidra till denna prioritering i riktlinjerna. Dessutom kan de offentliga arbetsförmedlingarna minska eventuella spänningar som kan uppstå mellan målet anpassningsförmåga, vars målgrupp är anställda inom ett företag, och målet anställbarhet, som är inriktat på arbetslösa.

Ökad jämställdhet mellan kvinnor och män: Av de nationella handlingsplanerna för sysselsättning framgår det tydligt t.ex. vad gäller Tyskland, Österrike, Frankrike, Portugal, Irland, Förenade kungariket,

Sverige och Danmark att de offentliga arbetsförmedlingarna spelar en viktig roll när det gäller att främja jämställdhet på arbetsmarknaden. Detta innebär att antalet kvinnor på arbetsmarknaden ökar samt att man främjar en jämnare representation av könen inom yrkessektorer som av tradition har haft en snedvriden könsfördelning. Detta innebär också att man hjälper både kvinnor och män som vill återvända till arbetslivet efter en frånvaro. Vissa medlemsstater strävar efter att involvera kvinnor och män i aktiva åtgärder i relation till deras respektive arbetslöshetsnivå.

De offentliga arbetsförmedlingarna bär också ett stort ansvar när det gäller främjande av lika möjligheter i vidare bemärkelse. De spelar en mycket viktig roll när det gäller att förbättra funktionshindrades möjligheter att få arbete och de spelar ofta en framträdande roll i kampen mot diskriminering av människor på grund av ras, etniskt ursprung, ålder osv.

Även om de offentliga arbetsförmedlingarna har olika arbetsuppgifter och organisationsstrukturer spelar de en central roll för genomförandet av arbetsmarknadspolitiken och därvid de nationella handlingsplanerna enligt den europeiska sysselsättningsstrategin i varje medlemsstat. De offentliga arbetsförmedlingarna bidrar till att det sker en snabbare och bättre fördelning av arbetskraften. De bidrar till att arbetskraften förblir anställbar både när det gäller att anpassa sig till ändrade sysselsättningsstrukturer och att bekämpa marginalisering. De bidrar även till en rättvisare spridning av arbetstillfällena, tillgång till utbildning och andra sysselsättningsfrämjande åtgärder. Dessutom bidrar de till att öka tillgången på arbetskraft vid brist på arbetskraft. Utöver att tillgodose de omedelbara behoven på arbetsmarknaden bidrar de offentliga arbetsförmedlingarna också till att upprätthålla den sociala sammanhållningen.

3. BEHOVET AV MODERNISERING

Om de skall vara effektiva måste de offentliga arbetsförmedlingarna anpassa sig till en snabbt föränderlig omgivning. I hela Europa genomgår arbetsmarknaden en förändring liksom de offentliga myndigheternas förhållande till denna marknad. Dessa förändringar förutsätter att de offentliga arbetsförmedlingarna ändrar sin institutionella roll, sina arbetsmetoder och sina målsättningar. Samtidigt utsätts de offentliga arbetsförmedlingarna i likhet med andra delar av den offentliga sektorn, för en allt högre press samtidigt som deras budget krymper.

3.1 En omvärld i förändring

Karaktären på kategorin arbetssökande har förändrats då fler högutbildade ungdomar kommer in i den europeiska arbetskraften, som totalt sett har blivit äldre. Antalet kvinnor som förvärvsarbetar har ökat kraftigt och arbete och familjeansvar kan oftare förenas när familjerna blir mindre beroende av en enda familjeförsörjare. Andelen arbetstagare som tillhör etniska minoriteter har också ökat, vilket sätter sin prägel på arbetsmarknaden.

Arbetsgivarnas behov förändras också. Behovet av färdigheter förändras när ekonomin övergår från att ha varit industribaserad till att vara tjänstebaserad och arbetsdifferentieringen ökar på arbetsmarknaden. Då arbetsgivarna ställs inför en oavbruten teknisk utvecklingsprocess och behovet av ökad konkurrenskraft, söker de mer högutbildade arbetstagare som kan anpassa sig till ett arbetsinnehåll som oavbrutet förändras. Anställningsformerna förändras också då arbetstiden varierar mer och det krävs mer funktionell rörlighet och nya former av tillfälligt arbete uppkommer. Den höga och ihållande arbetslösheten, inklusive långtidsarbetslösheten, som har en ojämn demografisk spridning, kommer att skapa ytterligare utmaningar. Detta har lett till ett omfattande politiskt åtagande att bekämpa arbetslösheten. Allmänheten oroar sig i allt högre grad för de grupper som inte ingår i arbetskraften som den traditionellt definieras, vilket har lett till åtgärder som syftar till att bredare skikt av befolkningen (åter) får kontakt med arbetsmarknaden (personer som erhåller handikappförmåner och andra förmåner samt personer som helt har slagits ut från arbetsmarknaden).

Sammanfattning: de föränderliga behoven vad gäller tillgång och efterfrågan samt de allt snabbare förändringarna har lett till en mer komplex arbetsmarknad. Samtidigt har en effektiv förvaltning av mänskliga resurser blivit en avgörande faktor för framgång i en mer konkurrenskraftig marknadsekonomi, medan återintegrering av en stor del av arbetskraften har blivit ett stort problem. Dessa tendenser utgör tillsammans en ny verklighet på arbetsmarknaden med ett kontinuerligt växande behov av olika slag av professionella förmedlingstjänster vilket leder till nya arrangemang. Dessa är följande:

- a) Arbetsgivarna använder sig allt mer av korttidsanställningar för att pröva arbetstagaren innan denne får en fast anställning.
- b) Inom ramen för omstrukturering har arbetsmarknadens parter under en lång tid deltagit i omskolning och andra åtgärder. Under de senaste två decennierna har de i många länder ökat sitt arbete på detta område för att dels anpassa de arbetstagare som har arbete till nya arbetsuppgifter och dels i större utsträckning själva delta i återintegreringen av arbetslösa. Detta sker ofta i samarbete med de offentliga arbetsförmedlingarna.
- c) Utbildningssystemet är inte längre lika avskilt från arbetsmarknaden som tidigare tack vare att varvad utbildning tillkommit i en del länder (lärlingssystem och längre praktikperioder inom ramen för heltidsstudier) samt genom att vuxenutbildningen har expanderat kraftigt. Själva yrkesutbildningen har blivit en mycket komplex marknad med en mängd utbildare och studerande. När även arbetsgivare kommit in på denna marknad, har utbildningen också fått en förmedlande funktion.
- d) Mer arbetsmarknadsinformation blir tillgänglig till ett lågt pris genom ny informations- och kommunikationsteknik.
- e) Nya arbetsförmedlare kommer in på marknaden, vilket leder till ett större antal och utbud av tjänster. Privata förmedlingar har som kunder arbetsgivare som är villiga att betala för deras tjänster. De deltar i urvalet

och rekryteringen av arbetstagare samt omplacerar uppsägningshotade arbetstagare. De tillgodoser också arbetstagarnas ökade behov av flexibla anställningskontrakt. I vissa av unionens medlemsstater, framförallt i Förenade kungariket, Nederländerna, Belgien och Frankrike, har tillfälliga arbetsförmedlingar etablerats i hög grad. Flera av dessa har utvecklats till stora multinationella företag, vars förmedlingsverksamhet har vuxit kraftigt från den ursprungliga verksamheten som endast gick ut på att hyra ut tillfälliga arbetstagare på korttidskontrakt. Förutom att de ingår avtal med enskilda företag, tillhandahåller de också tjänster som grundar sig på ömsesidiga överenskommelser på företags- eller sektorsnivå. Även om de kommersiella förmedlingarna i första hand är inriktade på betalande arbetsgivare, är det uppenbart att de också är till stor hjälp för många arbetssökande.

I vissa länder har fackföreningar igen börjat med förmedlingsarbete särskilt i samband med de arbetslöshetsförsäkringssystem de administrerar (t.ex. i Danmark).

Dessutom har det i vissa länder etablerats förmedlingar och organisationer som stöder de offentliga arbetsmarknadsförmedlingarnas verksamhet för olika kategorier av arbetslösa som behöver bättre möjligheter att (åter)integreras på arbetsmarknaden. Dessa tjänster finansieras helt eller till stor del av staten genom att de offentliga arbetsförmedlingarna eller andra institutioner (arbetsministeriet, lokala myndigheter, socialtjänst osv.) köper deras tjänster. De kommersiella förmedlingarna deltar också ibland och utvecklar parallell verksamhet inom det offentliga området.

På internationell nivå utgör den nya ILO-konventionen nr 181 om avgiftsbelagda arbetsförmedlingar, som ersätter konvention nr 96 från 1949, en rättslig grund för dessa nya tillhandahållare av tjänster. Den nya konventionen föreskriver att staterna skall vidta lämpliga förebyggande åtgärder mot eventuella missförhållanden på arbetsmarknaden. Även om det har etablerats kommersiella förmedlingar på arbetsmarknaden, är det på sin plats att påpeka att de inte ens i de medlemsstater där de förekommer mest i någon större utsträckning hjälper *arbetslösa* arbetssökande att hitta arbete, vilket är de offentliga arbetsförmedlingarnas huvuduppgift.

Det är inte endast de offentliga arbetsförmedlingarnas marknadsförhållanden som genomgår förändringar. Deras politiska och institutionella omgivning förändras också. Den traditionella metoden med statlig förvaltning av arbetsmarknaden, som ofta bygger på reglerat trepartssamråd, har börjat ge vika för mer decentraliserade och mindre restriktiva tillvägagångssätt. I detta sammanhang har de offentliga arbetsförmedlingarna ofta haft en mer oberoende ställning med en viss distans till sina tillsynsmyndigheter. De måste nu klara sig i en starkare konkurrens och skapa sig en ställning på marknaden genom att ge god

service till sina kunder istället för att erhålla den genom sina officiella maktbefogenheter.

3.2 Utmaningarna med anpassning

För att de offentliga arbetsförmedlingarna skall uppnå goda resultat måste de svara på utmaningarna. Inom vissa områden är utmaningarna uppenbara. De offentliga arbetsförmedlingarna måste skaffa sig en ställning inom de sektorer på arbetsmarknaden som håller på att utvecklas, stora delar av tjänstesektorn och områden där flexibla avtal är vanliga. Eftersom de offentliga arbetsförmedlingarna i hög grad är serviceinrättningar som verkar inom informationssektorn, har de också behov av att hålla sig à jour med den nya informations- och kommunikationstekniken och att använda den i sitt dagliga arbete.

På andra områden är svaret på utmaningarna inte lika uppenbart. De offentliga arbetsförmedlingarna utsätts för krafter som drar dem i olika riktningar. De måste hitta en ny jämvikt mellan dessa krafter. Tidigare utarbetade strategier måste granskas och anpassas:

- a) ***Betjäning av arbetssökande och arbetsgivare:*** De offentliga arbetsförmedlingarna måste förena arbetsgivares och arbetssökandes önskemål, som ofta skiljer sig åt. Arbetslösa arbetssökande och särskilt de mest utsatta grupperna kräver mycket resurser och uppmärksamhet. Det har visat sig att ett systematiskt upprättande av individuella handlingsplaner är det bästa sättet att bekämpa långtidsarbetslöshet. En alltför ensidig fokusering på de arbetssökandes behov kan vara till nackdel för servicen till arbetsgivarna. Att bibehålla en jämn balans är svårare i den nya konkurrenspräglade situation där arbetsgivare har börjat se de offentliga arbetsförmedlingarna som en bland flera potentiella förmedlare av lediga platser. Därför bör man ge akt på vilken kvalitet och konkurrenskraft som de tjänster som erbjuds arbetsgivarna har och på vilka villkor de ges.
- b) ***Att knyta kontakter med andra serviceorgan:*** Endast ett begränsat antal kommersiella arbetsförmedlingar konkurrerar med de offentliga arbetsförmedlingarna. En ansevärd del av dessa sysselsätter sig med andra delar av marknaden (t.ex. rekrytering av chefer och nyckelpersoner). En fortskridande avmonopolisering av marknaden för förmedlingstjänster innebär dock att de offentliga arbetsförmedlingarna måste utveckla sina förbindelser med andra förmedlingsorgan på marknaden. På de delar av marknaden där de offentliga arbetsförmedlingarna och andra serviceorgan existerar sida vid sida finns flera olika alternativ för hur det offentliga förmedlingsarbetet kan organiseras. De offentliga arbetsförmedlingarna kan dra sig tillbaka från vissa verksamheter, eftersom andra kan göra dem bättre. Det kan vara någon form av entreprenad, vilket redan länge har varit ett vanligt val gällande utbildningstjänster, och som nu också börjar tillämpas inom rådgivning, vägledning och förmedlingsarbete. Det kan emellertid också leda till en mer grundläggande indelning av arbetet. Ett exempel är en organisationsstruktur på region- och kommunnivå som

nyligen har upprättats i några länder (bl.a. Danmark, Irland) för att betjäna de arbetssökande som är mest utsatta. Inom vissa områden experimenterar man också med samriskföretag, vilket är fallet i Nederländerna. Det finns emellertid också en konkurrensaspekt genom att de privata förmedlingarna sporrar de offentliga arbetsförmedlingarna till bättre prestationer för att behålla och utveckla sin marknadsandel, som de behöver om de skall vara effektiva vad gäller deras samhällseliga mål. Inom ramen för dessa konkurrensbetonade marknadsförhållanden måste de offentliga arbetsförmedlingarna också överväga i vilken utsträckning som de själva bör införa avgiftsbelagda tjänster för att uppnå en position där de kan erbjuda arbetsgivarna omfattande tjänster på samma nivå som sina kommersiella konkurrenter. Totalt sett är det uppenbart att de offentliga arbetsförmedlingarna för närvarande klarare måste definiera sin roll på marknaden och vad de kan tillföra marknaden jämfört med både kommersiella och icke-kommersiella serviceorgan.

Regeringarna är i alla enskilda fall skyldiga att tillämpa de grundläggande principerna för rättvis konkurrens på marknaden för arbetsförmedling enligt artiklarna 85 och 86 i EU-fördraget. Detta innebär att en offentlig arbetsförmedling, när den konkurrerar med andra företag, måste avstå från att ingå avtal som hämmar konkurrensen med dessa om de berörda avtalen inte hör till dem som undantas i artikel 85.3. Detta betyder också att en offentlig arbetsförmedling som har en dominerande ställning på marknaden inte skall missbruka sin ställning.

Den nya situationen innebär också att regeringarna får möjlighet att testa hur de offentliga arbetsförmedlingarna i viss mån fungerar på marknadens villkor. En sådan undersökning gynnar konkurrensen om marknadsandelarna, som uppstår genom liberaliseringen, och till följd av konkurrens om att få officiellt tillstånd att tillhandahålla vissa offentliga tjänster (specifika program, delar av upprättandet av individuella handlingsplaner osv.). Det pågår redan försök i viss utsträckning i Förenade kungariket och Nederländerna.

- c) ***Att skaffa arbete åt arbetssökande samt administration av förmåner:*** Att göra förmånssystemet mer sysselsättningsbefrämjande leder till ett behov av närmare band mellan administrationen av arbetslöshetsförmåner och förmedlingsarbetet. Systemet med administration av förmåner kan inte automatiskt förenas med målet att skaffa människor arbete.
- d) ***Att förmedla offentlig politik och tillhandahålla tjänster:*** Även om den offentliga arbetsförmedlingens starka ställning allt mer beror på dess ställning som serviceföretag på marknaden, förblir den en viktig förmedlare av offentlig politik, vilket kan leda till mer administrativa uppgifter för de offentliga arbetsförmedlingarna och en ökad byråkrati. En återkommande förnyelse av "avtalen" mellan de offentliga arbetsförmedlingarna och ministerierna kan användas för att förena behovet av att förmedla sysselsättningspolitik och av verksamhetsmässigt oberoende.

- e) ***Rätt nivå för delegering:*** Regionala och lokala offentliga myndigheter deltar mer och mer i kampen mot arbetslösheten. De offentliga arbetsförmedlingarna behöver ökade befogenheter för att de på ett bra sätt skall fungera som samarbetspartner i sysselsättningspolitiken på regional och lokal nivå. Men detta måste kunna förenas med argument som starkt talar för upprätthållande av ett enhetligt nationellt system (lika behandling, förenhetligande av arbetslöshetsförsäkringssystemen och stordriftsfördelar).
- f) ***Att tillhandahålla en nationell tjänst inom ett europeiskt sammanhang:*** De nationella arbetsmarknaderna kommer i allt högre grad att administreras ur ett större europeiskt perspektiv. Arbetskraftens internationella rörlighet kommer att bli en viktigare faktor under de närmaste två decennierna än vad den har varit under de senaste 30 åren. De nya generationerna av högutbildade ungdomar kommer att vara mer kompetenta och villiga att arbeta i ett annat land och de kommer att finna nya möjligheter att göra detta på en arbetsmarknad som kanske blir snävare och har brist på aktuell kompetens. För att ha framgång på den europeiska arbetsmarknaden, där 90 % av EU:s produktion säljs, kommer arbetsgivarna att försöka rekrytera flerspråkiga personer med olika kulturell bakgrund och goda språk- och yrkeskunskaper. De offentliga arbetsförmedlingarna kommer med stöd av nätverket Eures att spela en viktig roll för att underlätta fri rörlighet på arbetsmarknaden.

3.3 Moderniseringsprocessen

Moderniseringsprocessen pågår i de flesta medlemsstater. De offentliga arbetsförmedlingarna organiseras ofta på ett mer decentraliserat sätt och lokala arbetsförmedlingar har fått större handlingsfrihet när det gäller användningen av deras resurser på den lokala arbetsmarknaden. De offentliga arbetsförmedlingarna har redan decentraliserats i viss utsträckning i Sverige, Finland, Danmark och Nederländerna, och utvecklingen går i samma riktning i Tyskland, Österrike, Irland, Belgien och Frankrike. Genom den pågående regionaliseringen av de offentliga arbetsförmedlingarna i Italien och Spanien kommer det att bli möjligt att stödja moderniseringsprocessen.

De offentliga arbetsförmedlingarnas monopol på förmedlingsarbetet har avskaffats i de flesta medlemsstater, och där det ännu förekommer är en förändring mot liberalare villkor tydlig (t.ex. i Italien och Spanien). Till följd av detta har de flesta offentliga arbetsförmedlingar knutit kontakter med det växande antalet privata arbetsförmedlingar. Delvis på grund av detta har man i många länder som t.ex. Frankrike, Österrike och Tyskland vidtagit åtgärder för att göra servicen mer kundinriktad.

Därutöver strävar många medlemsstater efter att omorganisera förhållandet mellan administrationen av förmåner och förmedlingsverksamheten. I Danmark har informationsutbytet mellan arbetsförmedlingarna och arbetslöshetskassorna förbättrats. I Frankrike hänvisar de offentliga arbetsförmedlingarna arbetslösa arbetssökande till de kontor som handhar utbetalningen av förmåner när de registrerar sig första gången. I Nederländerna håller man på att utveckla

enhetliga akter, som innehåller uppgifter om all kontakt man har haft med den arbetssökande, och kontor som handhar både upprättande av individuella handlingsplaner och förmedlingsarbete. I Förenade kungariket har man infört ett nytt bidrag för arbetssökande (*Jobseekers' Allowance*) och därmed skapat en ny och fastare koppling mellan administrationen av understöd och tillhandahållandet av tjänster

Reformprocessen är emellertid långt ifrån avslutad. Vissa initiativ är ännu i inledningsskedet, medan andra framskrider ojämnt utan tillräckliga kopplingar mellan de olika frågorna och utan att alla relevanta aktörer medverkar.

Lösningarna kommer inte nödvändigtvis att vara desamma för alla medlemsstater. Reformerna kommer delvis att präglas av de offentliga arbetsförmedlingarnas specifika nationella organisation, som har utvecklats var för sig och formats av de nationella socioekonomiska systemen. Den utmaning som moderniseringen utgör är emellertid densamma överallt, eftersom hela Europa står inför samma förändringar.

4. ETT PROGRAM FÖR SAMORDNADE ÅTGÄRDER FÖR ATT MODERNISERA OCH GE DE OFFENTLIGA ARBETSFÖRMEDLINGARNA ÖKADE BEFOGENHETER

Den nya europeiska sysselsättningspolitiken är ett incitament till att övergå till en snabb moderniseringsprocess och till att stärka de offentliga arbetsförmedlingarna. Arbetsförmedlingar som finansierats med offentliga medel och/eller obligatoriska avgifter är viktiga vid genomförandet av riktlinjerna. I de nationella handlingsplanerna sätts de offentliga arbetsförmedlingarna i centrum för de nationella systemen för sådana förmedlingstjänster. Det krävs samordnade åtgärder av alla parter, vilket inbegriper de offentliga arbetsförmedlingarna samt nationella regeringar, lokala och regionala offentliga myndigheter och arbetsmarknadens parter. Den europeiska sysselsättningsstrategin ger upphov till ett gemensamt intresse på europeisk nivå för ett effektivt leveranssystem samt efterlyser europeiskt stöd för nationella insatser.

4.1 Prioriteringar för samordnade åtgärder

För att säkerställa att de offentliga arbetsförmedlingarna kan svara på den moderna arbetsmarknadens utmaningar och leva upp till målsättningarna i den europeiska sysselsättningsstrategin bör följande krav vara uppfyllda:

De offentliga arbetsförmedlingarna bör **a)** erhålla tillgång till en väsentlig del av de lediga platserna, **b)** skapa system för upprättande av individuella handlingsplaner för alla arbetslösa arbetssökande, **c)** bidra till ett samordnat tillhandahållande av all allmän service för arbetssökande som syftar till att återintegrera arbetslösa arbetssökande på arbetsmarknaden och **d)** utveckla ett effektivt samarbete med andra relevanta aktörer på arbetsmarknaden. Dessutom finns det behov av ett mer aktivt tillvägagångssätt för att främja såväl den yrkesmässiga som den geografiska rörligheten i Europa och på detta sätt öka antalet arbetstillfällen och se till att tillgång och efterfrågan på arbete bättre svarar mot varandra.

*** *Verka för tillgång till lediga platser***

De offentliga arbetsförmedlingarna bör sträva efter att få tillgång till en avsevärd del av de lediga platserna för att ha någon möjlighet att bekämpa arbetslösheten. Det är endast då de med hjälp av olika slag av förmedlingsarbete och genom att hjälpa till i arbetssökandet kan upprätta en förbindelse till marknaden och erbjuda arbete till utsatta grupper som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa. För att de offentliga arbetsförmedlingarna skall kunna erhålla en sådan marknadsandel krävs det att de skapar goda relationer till arbetsgivarna och att dessa relationer grundar sig på förtroende för att arbetsförmedlingarna ger professionell service.

Arbetsförmedlingarna måste därför sträva efter att bli *serviceföretag*. Detta kommer att innebära ett omfattande handlingsprogram inklusive bättre fastställande av arbetsgivarnas behov, utvidgning och uppdatering av servicepaket, utveckling av särskilda "kontor" för företag och sektorer samt åtgärder i syfte att förbättra den allmänna bilden av de offentliga arbetsförmedlingarna. Ett affärsinriktat tillvägagångssätt som detta förutsätter också en översyn av den interna administrationen och användning av kvalitetssäkringsförfaranden.

Därutöver bör man utnyttja ny informations- och kommunikationsteknik för att bygga upp mångsidiga och lättillgängliga självbetjäningssystem. I samband med dessa direkta tjänster för arbetsgivare och arbetssökande skall det vara lätt att få mer personlig hjälp.

*** *Ett systematiskt upprättande av individuella handlingsplaner***

I riktlinjerna betonas förebyggande åtgärder mot ungdoms- och långtidsarbetslöshet. Särskilt hänvisningen till att tidigt fastställa individuella behov och åtagandet att inom högst sex respektive tolv månader erbjuda arbete ökar pressen på de offentliga arbetsförmedlingarna att systematiskt upprätta individuella handlingsplaner för arbetslösa. Detta innebär en ingående analys av de individuella behoven och aktiv uppföljning av den arbetslösa arbetssökanden så länge denne är inskriven i registret. Denna lösning, som grundar sig på regelbundna samtal, har visat sig vara ett framgångsrikt sätt att förhindra att människor blir långtidsarbetslösa. De mest svårplacerade arbetssökandena kräver skräddarsydda individuella handlingsplaner.

Detta och ytterligare utveckling av individorienterad service tenderar att tära kraftigt på tillgängliga resurser och ökar därför behovet av att utnyttja personalen och de ekonomiska resurserna effektivare.

*** *Ett samordnat tillhållande av all service till arbetssökande***

En förbättrad anställbarhet kräver nära samarbete och samordning av all allmän service till enskilda arbetssökande som t.ex. inkomstersättning, information, rådgivning och förmedlingsarbete samt insättande av särskilda anpassningsåtgärder såsom möjlighet att skaffa sig en ny yrkesutbildning. De offentliga arbetsförmedlingarna bör delta fullt ut i detta samordnade

tillhandahållande av allmänna arbetsmarknadstjänster. Detta innebär inte att de offentliga arbetsförmedlingarna såsom en klart avgränsad organisation bör ansvara för allting och tillhandahålla alla tjänster. De offentliga arbetsförmedlingarna har emellertid en god utgångspunkt och är väl utrustade för att hjälpa till att koppla samman de olika delarna i systemet av tjänster för arbetssökande.

I medlemsstater med låg integrering av arbetsförmedlingstjänster kan ett sådant samordnat tillhandahållande av alla allmänna arbetsmarknadstjänster kräva en omformning av de nuvarande förfarandena för upprättande av individuella handlingsplaner. Inrättandet av kontor på lokal nivå för all allmän service är en viktig fråga i detta hänseende. Även i medlemsstater där den institutionella integreringen är mer utvecklad måste man lösa problem i samband med en ökad samordning mellan till exempel de offentliga arbetsförmedlingarna och de kommunala myndigheter som ansvarar för socialbidragssystemet.

*** *Samverkan mellan de offentliga arbetsförmedlingarna och andra berörda aktörer***

De offentliga arbetsförmedlingarna bör se över sina kontakter med övriga aktörer på arbetsmarknaden och utnyttja eventuell synergi. Detta medför följande:

- a) Upprättande av nätverk med regionala och lokala myndigheter som har engagerat sig mer i sysselsättningspolitiken av sociala och ekonomiska orsaker och som ansvarar för viktiga politiska styrmedel (socialbidragssystem, utbildning, sociala trygghetssystem osv.). Ett framgångsrikt samarbete kan kräva högre beslutskompetens hos de offentliga arbetsförmedlingarna på lokal nivå.
- b) Samarbete med arbetsmarknadens parter som allt mer utvecklar nya och varierande sysselsättningspolitiska åtgärder på tvåpartsbasis inom specifika sektorer och branscher.
- c) Samarbete med yrkesutbildningsinstitutioner. Deras antal har ökat kraftigt i takt med att utbildning blir allt viktigare och de blir mer direkt involverade i förmedlingsförfarandet och med alla aktörer som medverkar i det.
- d) Bättre samordning med institutioner som strävar efter att integrera och återintegrera arbetslösa som inte är registrerade som arbetslösa.
- e) Upprättande av goda relationer med den expanderande sektorn av privata arbetsförmedlingar. Därutöver kan samarbete med självhjälpsinstitutioner för arbetslösa förbättra tillhandahållandet av tjänster.

*** *Underlättande av den internationella rörligheten på arbetsmarknaden med hjälp av de offentliga arbetsförmedlingarna***

Både införandet av den ekonomiska och monetära unionen och utarbetandet av en samordnad europeisk sysselsättningsstrategi ökar behovet av att minska hindren för arbetstagarnas fria rörlighet. En smidigare geografisk rörlighet kommer att underlätta anpassningen av arbetsmarknaden och av ekonomin. Nätverket Eures, som upprättades 1993 av de offentliga arbetsförmedlingarna och Europeiska kommissionen och som också inbegriper arbetsmarknadens parter och lokala aktörer i ett antal gränsöverskridande strukturer, är ett idealiskt verktyg för att underlätta och främja rörligheten. För att optimera sin potential behöver Eures få en fastare förankring inom de olika nationella offentliga arbetsförmedlingarna och kunna förbättra kvaliteten på sin service till arbetsgivare, arbetstagare och arbetssökande.

4.2 Nödvändiga åtgärder

De offentliga arbetsförmedlingarna, regeringarna, arbetsmarknadens parter och Europeiska unionen måste tillsammans sträva efter att framgångsrikt genomföra de ovannämnda prioriteringarna .

* *De offentliga arbetsförmedlingarna*

De offentliga arbetsförmedlingarna bör vara strategiska och ledande aktörer i det här skedet. De måste erbjuda professionell service för arbetsgivare. De måste utarbeta effektiva metoder och förfaranden för att betjäna många arbetslösa arbetssökande. De är tvungna att knyta nya kontakter med andra aktörer på arbetsmarknaden, såsom privata arbetsförmedlingar, lokala och regionala myndigheter och arbetslöshetskassor.

De offentliga arbetsförmedlingarna bör till fullo utnyttja de möjligheter som erbjuds genom det *europeiska samarbetet*. Genom att man utbyter erfarenheter om de bästa lösningarna kan en bredare europeisk grundval av erfarenheter skapas, ett nätverk av ömsesidigt stöd upprättas och gemensamma projekt inledas, vilket kan bidra till att påskynda den pågående moderniseringsprocessen och styra den i rätt inriktning. Ett tänkbart exempel är att utarbeta självbetjäningssystem där modern informations- och kommunikationsteknik utnyttjas. Det kan vara till stor fördel att dela på forsknings- och utvecklingskostnader, särskilt i fall där systemen i allt högre grad måste utvecklas så att de blir tillgängliga i hela Europa. Ett annat exempel är utarbetandet av vissa gemensamma standarder, såsom standarder för kvaliteten på tjänsterna.

De offentliga sitt förmedlingsarbete bör gå in för en fullständig *integrering av Eures* i sina tjänster och på så sätt införa en större europeisk dimension i sin information, rådgivning och arbetsförmedling för arbetssökande och arbetsgivare.

* *Medlemsstaterna*

Inom ramen för den europeiska sysselsättningsstrategin bör medlemsstaterna ge sitt helhjärtade stöd till moderniseringen av de offentliga arbetsförmedlingarna och främja utvecklandet av de offentliga arbetsförmedlingarna. Detta stöd är

produktivt och kostnadseffektivt både i socialt och i ekonomiskt hänseende, om den är väl placerad.

Totalt sett är priset för omstrukturering för att de offentliga arbetsförmedlingarna skall få *tillräckliga resurser*, särskilt vad gäller personalens storlek och dess kompetens, en nödvändig förutsättning för framgång. De ambitiösa målsättningarna i sysselsättningsriktlinjerna ökar behovet av att se över resurserna.

Regeringarna bör även sträva efter att skapa en lämplig *institutionell miljö* för de offentliga arbetsförmedlingarna. Detta innebär särskilt skapande av den rätta balansen mellan central politisk styrning och tillräcklig självbestämmanderätt avseende verksamheten. Avtal på ett eller flera år, som redan tillämpas i flera medlemsstater, kan bidra till detta. Därutöver behövs i viss utsträckning en decentraliserad förvaltning för att de offentliga arbetsförmedlingarna skall kunna anpassa sig till de olika behov som den lokala och regionala arbetsmarknaden har. Etableringen av förmedlingar på en mer liberaliserad marknad för arbetsförmedling kan utnyttjas på lämpligt sätt för att erhålla högre effektivitet och bättre tillgång till offentliga tjänster. Slutligen bör medlemsstaterna upprätta en tydlig ansvarsfördelning och ansvarsskyldighet mellan alla medverkande aktörer som tillhandahåller aktiva och passiva arbetsmarknadstjänster.

Dessutom skulle regeringarna kunna skapa och upprätthålla en lämplig nivå och struktur på utbildningsmöjligheter, yrkeserfarenhet samt andra sätt för marknadsanpassning. De offentliga arbetsförmedlingarna kan endast uppfylla sin funktion på marknaden på ett tillfredsställande sätt om dessa möjligheter kan ges för att skapa nya möjligheter för arbetslösa arbetssökande som inte får tillräckligt med hjälp bara genom att erbjudas information, rådgivning, vägledning och arbetsförmedling.

Kommissionen uppmanar medlemsstaterna att vid genomförandet av medlemsstaternas handlingsplaner förbereda de offentliga arbetsförmedlingarna för deras viktiga roll vid genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna. Åtgärder i syfte att modernisera de offentliga arbetsförmedlingarna och stärka deras roll som tillhandahållare av allmän service bör ingå.

* *Arbetsmarknadens parter*

Både målet att anpassa de anställda till de ekonomiska och tekniska förändringarna och att upprätthålla arbetslösas anställbarhet kräver en gemensam ansträngning av de offentliga myndigheterna och arbetsmarknadens parter. Arbetsmarknadens parter har under ett antal år och i olika hög grad medverkat i förvaltningen av de offentliga arbetsförmedlingarna i de flesta medlemsstater. I sysselsättningsriktlinjerna uppmanas arbetsmarknadens parter att vid sidan av den roll som arbetsmarknadens parter spelar vid förbättringen av företagens och deras arbetstagares anpassningsförmåga bidra till sysselsättningspolitiken genom att på ett tidigt stadium ingå avtal som ökar de arbetslösa arbetssökandenas möjligheter att hitta arbete. I många fall kommer detta att leda till ett praktiskt samarbete med de offentliga arbetsförmedlingarna.

* *Europeiska unionen*

Inom ramen för sysselsättningsstrategin kommer kommissionen att använda alla tillgängliga medel för att stödja den ovan beskrivna processen.

Kommissionen stöder *samarbetet mellan de europeiska offentliga arbetsförmedlingarna* för att underlätta utbytet av information och av de bästa lösningarna i verksamhetsfrågor av allmänt intresse och för att utveckla gemensam verksamhet på EU-nivå. Ett sådant samarbete inleddes 1997 och innebär förutom ett arbetsprogram att de offentliga arbetsförmedlingarnas chefer sammanträder vartannat år. Tillfälliga arbetsgrupper som består av experter från de offentliga arbetsförmedlingarna har redan inrättats. De skall genomföra arbetsprogrammet med kommissionens stöd.

Den viktigaste gemensamma nuvarande åtgärden som omfattar medlemsstaternas alla offentliga arbetsförmedlingar samt Norges och Islands arbetsförmedlingar är för närvarande *nätverket Eures*. På kommissionsnivå har ansvaret för Eures nyligen flyttats över till det direktorat som ansvarar för sysselsättningspolitiken, vilket visar viljan att i större utsträckning dra nytta av Eures bidrag till sysselsättningsstrategin. Eures förblir ett mycket viktigt verktyg, som ger de europeiska arbetstagarna möjlighet att utnyttja sin rätt till rörlighet och arbetsgivarna bättre möjligheter att få arbetskraft från hela Europa. Det kan också bidra till att den europeiska arbetsmarknaden börjar fungera bättre. Utöver behovet av att erhålla tillräckliga möjligheter att kunna anpassa sig till marknaden (t.ex. utbildning) kan en större geografisk rörlighet bland arbetstagarna bidra till att minska kunskapsklyftan i gemenskapen, förbättra arbetstagarnas anställbarhet och underlätta en närmare integrering av arbetsmarknaderna.

Kommissionen kommer att *stödja forskning* för att främja ökad kunskap om och en bättre förståelse för de offentliga arbetsförmedlingarnas krav. Kommissionen kommer att sprida resultatet av detta arbete. Rådets beslut av den 23 februari 1998⁴ om *gemenskapsverksamhet för analys, forskning och samarbete på sysselsättnings- och arbetsmarknadsområdet* erbjuder nya möjligheter. Dessutom kommer kommissionen att undersöka möjligheten att stödja pilotprojekt som finansieras genom budgetposten för stimulansåtgärder inom sysselsättningsområdet.

De offentliga arbetsförmedlingarna har alltid varit en viktig mekanism för att genomföra program som får stöd av *Europeiska socialfonden* antingen direkt eller genom andra institutioner. Förbättrade arbetsförmedlingstjänster nämns bland fondens regionala mål. I kommissionens initiativ till regionala sysselsättningspakter uppmannas dessutom relevanta regionala och lokala parter, inklusive de offentliga arbetsförmedlingarna att aktivt delta i skapandet av arbetstillfällen.

⁴ EGT L 26, 4.3.1998, s. 63.

Den aktuella ändringen av förordningen om Europeiska socialfonden gör det möjligt att använda resurserna mer effektivt till samfinansiering av medlemsstaternas program för uppfyllande av målen för sysselsättningsstrategin. Utvecklingen av strukturer och system för genomförande av denna politik finns med bland de åtgärder som är berättigade till ekonomiskt stöd från fonden, dvs. modernare och effektivare arbetsförmedlingar.

Kommissionens uppgift inom den sociala dialogen kommer att vara att tillsammans med arbetsmarknadens parter undersöka områden där det redan finns partnerskap med de offentliga arbetsförmedlingarna på företags-, bransch- och sektorsnivå och där det finns möjligheter till ytterligare initiativ.

Mot bakgrund av den centrala roll som de offentliga arbetsförmedlingarna har spelat inom sysselsättningsstrategin och mer allmänt på arbetsmarknaden, kommer kommissionen att uppmärksamma de offentliga arbetsförmedlingarna vid utvecklandet av *partnerskap med central- och östeuropeiska och andra ansökarländer*. Man kommer att stödja de offentliga arbetsförmedlingarnas initiativ som är inriktade på att stärka deras roll både som tillhandahållare av service på arbetsmarknaden och som instrument för genomförande av sysselsättningspolitiken.

KOM(98) 641 slutlig

DOKUMENT

SV

04 01 13 05

Katalognummer : CB-CO-98-634-SV-C

Byrån för Europeiska gemenskapernas officiella publikationer

L-2985 Luxemburg